GAZETA POŁUDNIOWO - PRUSKA.

Nro. 76.

w Srzodę dnia 23. Września 1795.

Wyiątek z listu pisanego na d. 8. t. m. z Ruhrort, tyczący się przeprawy Francuzkiey pod Duisburg.

Prowadziwszy Francuzi pod Essemberg mnogą liczbę statkow Hollenderskich wszelkiego rodzaiu, na zbudowanie tam mostu na Renie, przykupili ieszcze 30. tuteyszych dosyć drogo, płacąc ie w gotowych pieniądzach. Wielkość tych statkow wystarcza do przewiezienia 150. ludzi pieszych, lub 60. konnych. Przeprawiaiąc się przez rzekę, był zwyczay przedtem, budować pod zasłoną batteryow nadbrzeżnych most, na ktorym woyska przechodziły. Sposob ten był uciążliwy, opieszały, i kosztował zwyczaynie wielu ludzi. Z tąd użyli Francuzi innego środku. O połdodwunastey w nocy z 5. na 6. (była to piękna, spokoyna, gwiazdami oświecona noc) przesadzili w 35. statkach razem 8000. ludzi na tamtę stronę. Znak do tey odważney czynności dało 6. wznoszących się rakietow. Jak tylko te w gorę poszły, zaczęły batterye Francuzkie nad brzegiem, na więcey iak 20. mieyscach ryczyć. Był to ogień straszliwy, a bomby i granaty rozjaśniały powietrze nadal. Pod zasłoną tego ognia, ruszyły się statki; a gdy przeprawione tym sposobem w mniey iak połgodziny 8000. woyska na brzegu nieprzyiacielskim wysiadły, i Austryakom oprzeć się mogły, zaczęto pontony bezpiecznie na rzece rzucać. Dzieło to wzięło w krotce skutek, a z rana o godzinie 4. stało iuż 18. do 20. tysięcy piechoty, iazdy, i cięzkiey artyllery na gruncie Falcowskim, nastawaiąc silnie oraz i śpiesznie na oboz woyst cesarskich w Bokum za Anger, w trzech dywizyach stoiących. Attak przypuszczony miał kształt połmiesiąca, tak iż Austryacy z boku, i w tyle byli wzięci, gdy tym czasem Francuzkie granatniki z batteryow nadbrzeżnych lewe skrzydło ich raziły, i batterye psuły. Widząc się Austryacy między dwiema ogniami, chcieli się do Düsseldorff cofnąc; lecz powziąwszy wiadomość przez sztafetę, iż Francuzi i tam iuż goruią, a woyska ktore tam stały, ku Elberfeld w Bergiyskie się udały: obrociły i one swe kroki w tęż stronę. Przeprawę uskuteczniIi Francuzi w 3. mieyscach, a w 4tem zmyślili attak, to iest: 1) dopiero opisany attak na oboz Cesarski pod Bokum, gdzie około 20,000 woyska na Eichelkamp wysiadło. 2) Pod Uerdingen, gdzie attak był tylko zmyślony. Mnogie statki poszły tam aż ku trzeciey części rzeki ku brzegom; wracaiąc się po kilkakrotnie, iak gdyby daley nie zdołały, lub znak do powrotu im dawano. Ogień z armat zasłaniaiących tę igraszkę nie był iednak ślepy; owszem piszczały kule lataiące w tem mieyscu tak przeraźliwie, iak w innych, gdzie przeprawa rzeczywistą była. 3) i 4) wysadzili Francuzi nad Düsseldorff do 10000. woyska w iednym czasie, i iedymże sposobem. Te to woyska attakowały Düsseldorff. Officyer kommenderuiący z strony Cesarskiey musiał nie mieć ordynansu do odporu; nie miał też więcey pod sobą, iak 400. Austryakow od regimentu Kinskiego. Reszta osady była Falcowska. Pułkownik Cesarski wysłał trembacza do Francuzow, chcąc kapitulować; lecz granatyery Francuzcy pokazali mu bagnet, krzycząc bezprzestannie: *„voici le point de capitulation!"* (bagnet podpisze kapitulacyą.) W tym samym więc czasie, gdy magistrat miasta o godzinie 2. z południa, generałowi Francuzkiemu klucze oddawał, wyszedł pułkownik Cesarski inną bramą ku Elberfeld. O godzinie 4. były iuż woyska Cesarskie, ktore nad Renem stały, 2. mile od niego odparte ku Elberfeld, a Francuzi ścigali ie bez spoczynku. Na Düsseldorff wy-

ſtrzelono tylko parę razy, bez uszkodzenia iednak naymnieyszego. Nie podobną zda ſię, pewną ieſt iednak, bo od officyerow tak Auſtryackich iak Francuzkich ſtwierdzoną rzeczą, iż w całey tey robocie nie więcey iak 300. do 400. ludzi z oboyga ſtron razem zginęło. Nie można ſobie tego inaczey tłumaczyć, iak że Francuzi z poſpiechem wszyſtko czynili, ktory żadnych zabiegow niedozwolił. Do potyczki nie łatwo w tey okolicy przyydzie, gdyż potęga Francuzka urosła iuż do 80,000. a zatem będą ſię Auſtryacy co raz daley cofać.

Od Renu, d. 8. Września.

Pod Neuwied nie udała ſię Francuzom przeprawa. Stoſownie do pogłoſek, muſieli nawet wyſpę na Renie pod tem miaſtem leżącą opuścić. Przez ſpalenie fabryki naczynia z pobielanego żelaża w Neuwied, zoſtało 500. ludzi bez roboty, i bez ſpoſobu do życia. Manheim i okolicę tamteyszą opuszczaią wszyſtkie woyſka ſprzymierzone. Saſkie idą ku Moguncyi. Xiążę Elektor przeieżdżał nie dawno przez Moguncyą i Düſſeldorff do Weſtfalii.

z Bazylei, d. 7. Września.

Publikowano tu traktat na d. 28. Sierpnia zawarty między rzplitą Francuzką, i Landgrafem de Heſſen Kaſſel, w naſtępuiących warunkach.

1) Pokoy, przyiaźń, i dobre porozumienie będzie zachowane między rzplitą Francuzką, i Landgrafem Heſſekaſſelſkim.

2) A zatem uſtaną wszelkie kroki nieprzyiacielſkie między oboygą ſtronami godzącemi ſię, zaczynaiąc od dnia ratyfikacyi traktatu ninieyszego. Od tegoż czaſu nie będzie mogła żadna ſtrona dawać przeciwko drugiey, pod iakimkolwiek bądź pozorem, ani poſiłkow, ani kontyngentu, bądź, w ludziach, w koniach, żywnościach, pieniądzach, amunicyach, lub w czem innem.

3) Landgraf Heſſekaſſelſki nie będzie mogł, dopoki trwa woyna między rplitą Francuzką i Anglią, ani przedłużać, ani odnawiać dwoch traktatow poſiłkowych, zawartych z Anglią, a to rachuiąc od daty podpiſu traktatu ninieyszego.

4) Landgraf Heſſekaſſelſki będzie ſię względem przechodu woyſk iakichkolwiek przez ſwe państwa, ściśle ſtoſować do konwencyi zawartey w Bazylei d. 17. Maia w r. b. między rzplitą Francuzką i Krolem Jmcią Pruſkim.

5) Rzeczpoſpolita zoſtanie przy poſiedzicielſtwie fortecy Rheinfels, miaſta S. Goar, i części hrabſtwa Kazenellenbogen, położoney na lewym brzegu Renu. Układ konieczny względem tych kraiow, odkłada ſię aż do powszechnego ſpokoiu między rzplitą Francuzką, i częścią Niemiec woynę dotąd toczącą.

6) Wszyſtkie ſtoſunki handlowne między Francyą i kraiami Landgrafa Heſſekaſſelſkiego, będą do tego ſtanu przywrocone, w iakim były przed rozpoczęciem woyny ninieyszey.

7) Pozwala ſię tak względem rządow, iako i poddanych obuſtronnych, ażeby areszt, lub konfiszkata z przyczyny woyny teraznieyszey, na towary, intraty, lub iakiekolwiek dobra, włożone, na wzaiem uchylone, a ſprawiedliwość w ſprawach o długi, bezodwłocznie oddawana była.

8) Wszyscy brancy zięci w niewolą od początku woyny, będą wydani, bez względu na liczbę, lub ſtan, naypoźniey za dwa mieſiące po zamianię ratyfikacyi traktatu ninieyszego, a to bez domagania ſię żadney opłaty, procz długow, ktoreby w ciągu ich niewoli zaciągnąc byli mogli. Od tego dobrodzieyſtwa ſą iednak wyłączone woyſka Heſſekaſſelſkie, ktore na żołdzie Angielſkim zoſtawały, co do swoich ieńcow.

9) Traktat ninieyſzy będzie miał moc ſwoią po wymianie ratyfikacyi tu w Bazylei w mieſiąc od dnia dziſieyszego, lub gdyby można, prędzey naſtąpić maiącey.

Z ſtrony Landgrafa de Heſſe Kaſſel podpiſał traktat powyższy Baron Fryderyk Zygmunt Waitz d' Eſchen.

z Frankfortu, d. 11. Września.

Wieść o pokoiu oſobnym między rzplitą Francuzką i Landgrafem Heſſekaſſelſkim zawartym, utworzyła w kraiach Landgrafa niewymowną radość, a w nas nadzieię, że nakoniec i reszta ſtanow Rzeszy, do pokoiu garnąć ſię zechce.

Genera Wurmſer oświadczył deputowanym do niego od Szwaycaryi, urzędownie, iż woyſka Auſtryackie przeprawy na Renie w ich granicach przedſiębrać nie będą, ponieważby krok ten nie nadto przyiacielſki, ani do rozkazow J. C. Mci był ſtoſowny, ani oſobiſtem iego chęciom odpowiadał.

Artyllerya Auſtryacka uſtąpiła z Manheim, ale woyſka ſtoią tam ieszcze. Między Bazyleią i Rastadt liczą 70,000. Auſtryakow. Potęgi Fran-

cuzkiey w tych ſtronach nie znamy dokładnie, ale to pewna, iż od dni 10. mocno ſię pomnożyła. Generał Wurmſer obiezdzał d. 3. t. m. obozy pod Weil i pod Haltingen nie daleko Bazyleii naprzeciwko Hüningen. Francuzi obozuią po części pod Altſchwell w prawey ręce fortecy dopiero rzeczoney.

z Paryża, d. 4. Września.

Na wniosek wydziału powodzenia, dekretowała konwencya na seſſyi dnia 31. Sierpnia żeby złączone woyſka w Alpach i we Włoszech rozdzielone zoſtały. Kellerman będzie miał kommendę w Alpach, a Scherer przyiaciel generała Pichegru w Włoszech. Względem operacyi woiennych, są oboywiązani generałowie rzeczeni znoſić ſię z sobą na wzaiem. Generał Hoche odbierze kommendę nad woyſkami na zachod, Canclaux ktorego zdrowie ieſt nadwerężone, w departementach łudniowych, a Moncey komeneruiący dotąd na południu, obeymie mieysce generała Hoche w Breſt.

Rapport od wydziału ocalenia i ſkarbu na dniu 1. t. m. w konwencyi czytany, był iey powodem, do zawieszenia kommiſſyi dozorczey nad żywnościami, ktorey winę głodu i wszyſtkiego złego wydziały rzeczone przypisuią. Jey rachunki będą rewidowane, a tym czasem aresztowano iey członkow.

Na tey samey seſſyi donioſł wydział ocalenia o zawartym traktacie pokoiu z Landgrafem Heſſe-Kaſſelſkim. Ratyfikacyą tego traktatu odroczono do dni 3.

Chodzi wieść w tym momencie urosła, iż Anglicy z Emigrantami pod Havre znowu na brzegach naszych wyſiedli.

Dekret konwencyi względem odnowy członkow konwencyi zamyka w sobie punkta naſtępuiące.

1mo. Blizkie zjazdy do obioru zwołane, będą zaraz po zagaieniu mianować dwie z trzech części członkow, ktorych każda do ciała prawodawczego ma wysyłać, wybieraiąc ich bądź z pośrzod deputowanych iſtotnie od departementow swoiich, bądź tez z pomiędzy innych członkow konwencyi prawem nie wyłączonych.

2do. Odbiorą zatem wszyſtkie zjazdy obiorne przy zwołaniu w art 10. tytułu 2 przepisanem reieſtr członkow czynnych w konwencyi.

3tio. Zjazd każdy, nie oglądaiąc ſię na dwie z trzech części, ktore mianować powinien, ułoży reieſtr dodatkowy z liczby potroyney, zamykaiący także osoby w konwencyi zaſiadaiące, tak, iż gdy deputacya całkowita z 9 osob ſię ſkłada, naprzod ſię sześć osob obiera iako 2. z 3 części, a 18 ma zawierać reieſtr dodatkowy.

4to. Do takowego dwoiiſtego obioru przyſtąpią zjazdy rozdzielnie. Obydwa zaś będą uſkutecznione proſtem zbieraniem kreſek. Po każdem kreſkowaniu, ogłasza prezyduiący obranego, ieżeli iuż ieſt obranym; w przypadku przeciwnym, mianuie tych, ktorzy kreſki otrzymali, oznaczaiąc liczbę głoſow danych każdemu z nich.

5to. Obior oſtatniey z 3. części, bądź pomiędzy członkami Konwencyi, bądź między innymi, nie w przod naſtąpić może, iak po zakończeniu obiorow w artykule poprzedzaiącym przepiſanych.

6to. W przypadku, gdyby obrani na zjazdach wszyſtkich ogolnie wyſtarczyć nie mieli do liczby 500. członkow z konwencyi; dopełni iey ſama Konwencya z pomiędzy członkow ſwoiich, wybranych na ſkład dwoch z trzech części do ciała prawodawczego.

7mo. Dzieło to naſtąpi po weryfikacyi bezsrzednie, przez kreſki z reieſtru, z zachowaniem warunkow przepisanych w art. IV.

8vo. Podział deputowanych między radę Pięciset i radę Starszych uſkuteczni ſię na ten raz pierwszy, ogołem z obranych do ſkładu ciała prawodawczego.

9no. Zaden reprezentant wyſłany, lub urlopowany, nie może bydź obranym w departamencie, w ktorym podczas zjazdu obiornego ieſt przytomny.

10mo. Dekret ninieyszy będzie natychmiaſt do druku podany i do wszyſtkich departementow odeſłany i. t. d.

Bywszy biſkup w Autun podał do konwencyi proźbę o wolność powrotu do oyczyzny.

Od dwoch dni zadnych wiadomości z Nantes nie mamy. Pewnie nowy potop krwi Francuzkiey zalewa kray tamteyszy. Nagłe cofnienie ſię generała Canclaux ieſt powodem do rożnych domyſłow.

Mimo surowe dekreta przeciwko lichwiarzom, aſſygnaty tracą coraz więcey z swey wartości. Luidor kosztował onegday 1100 liwrow.

Proklamacya Ludwika XVIII. nie tylko szerzy ſię po miescie, ale ią nawet wywieszaią w nocy po rogach ulic, a mianowicie na placu de Grève.

(Ciąg proklamacyi w nrze sobotnim przerwaney.)

Lecz gdy urządzeniom ludzkiem czas piętno mądrości zwolna wraża, usiłuią tymczasem namiętności człowieka kazić ie, ſtawiaiąc obok praw własne dzieło iego, końcem osłabienia onych, albo przywłaszczaiąc dziełu swemu mieysce praw, celem uczynienia ich bezſkutecznymi. W kroleſtwach do naywyższego ſtopnia ſławy i uszczęśliwienia wyniesionych, muszą nadużycia nieuchronnie znaydować ſię, ponieważ w kraiach takowych uwagę monarchy rzadko na ſię zwracaią. Wkradły ſię przeto i w rząd Francyi błędy niektore, dotykaiące nie iuż samo pospolſtwo, ale raczey wszyſtkie ſtany kroleſtwa. Odkrył ie monarcha zeszły, nasz brat, nasz krol i pan, i chciał ie poprawić. — W oſtatecznych momentach życia swego zalecił naſtępcy swemu, uſkutecznienie układow ktorymi mądrość iego do uszczęśliwienia narodu dążyła, ktory mu na krwawey szawocie życie odiął. — Opuszczaiąc tron wydarty mu od zbrodni i bezbożności, a wſtępuiąc na drugi, ktory nieba cnotom iego dochowały, pokazał nam nasze powinności, w nieśmiertelnym teſtamencie swoiim, - w tem to niewyczerpanem źrzodle wielbienia i smutku- Ten to krol, ten męczennik, poddawał ſię bogu, ktory go krolem był zrobił; szedł zą iego przykładem, umieraiąc bez szemrania, zamieniaiąc narzędzie swey śmierci w znak chwały swoiey, a maiąc szczęśliwość ludu swego na widoku w tym samym czaſie, gdy lud miarę nieszczęścia swego dopełniał.

Czego Ludwig XVI. nie zdołał dokonać, chcemy my przywieść do ſkutku.

Lecz chociaż w pośrzod zamieszania można tworzyć układy reformy: nie podobna ich iednak uſkutecznić, tylko na łonie spokoyności. Konſtytucyą kroleſtwa do dawnego iey ſtanu przyprowadzić; iey głowną sprężynę naciągnąć, i wszyſtkie iey części czynnemi uczynić; błędy, ktore ſię w rząd wkradły, poprawić; ieſt to dziełem pokoiu. Trzeba obrządki religii przywrocić, ſtraszydło nierządu wygładzić, powadze krolewſkiey wszyſtkie prawa oddać; a tak będziemy w ſtanie dopełnienia obowiązku naszego, w poſtrzeganiu błędow, w uſilnem szukaniu onych, i w zupełnem ich wygładzeniu.

Moment ten szczęśliwy wſtrzymuią tylko tyrani nie ubłagani, ktorzy was w poddańſtwie trzymaią. Już teraz nie uſiłuią zaprzeczać, że czas zaślepienia minął, a was cały ciężar ich nierozumu, ich zbrodniow, i łupieſtwa obarcza; lecz na mieysce obietnic zwodliwych, ktoremi ſię łudzić dłużey nie pozwalacie, podsuwaią groźby kar, na ktore sami zasłużyli. Wydarłszy wam wasze maiątki, maluią wam nas iako mściciela zapalczywego, maiącego w zamysłach odebrać wam życie, iako iedyne dobro wam pozoſtałe. Tknięci zarzutami sumnienia swego, pragną mieć was uczeſtnikami swych losow, by z waszey rozpaczy korzyść mieć mogli. Używaią wszelkich śrzodkow nabawiaiących was poſtrachem fałszywym, by sami w ſtanie bydź mogli zaspokoić swe obawy. — Lecz poznaycie serce monarchy waszego, i zoſtawcie iemu wybawienie was od zdradzieckich ſideł nieprzyiacioł waszych.

Będziemy ſię nie tylko ſtrzedz brania błędow za zbrodnie, ale nawet zbrodnie przebaczać, ktore z błędow urosły. Francuzi, ktorzy ſię szkodliwych opiniow wyprzyſięgą i przed tronem upokorzą, zoſtaną wszyscy przyięci. Francuzi, ktorzy przez obłudę iedynie karę na ſię ściągnęli, znaydą w nas wszyscy nie tak nieubłaganego sędziego, iak raczey litościwego oyca. Ci ktorzy w pośrzod buntu wierności dochowali; ci, ktorzy bohatyrſko ſtawszy ſię ofiarą, uczeſtnikami byli naszego wygnania, i naszey niedoli; ci, ktorzy zasłonę omamienia potargawszy, iarzmo powſtania zrzucili; ci, ktorzy w okrutnem wytrwaniu ieszcze zoſtaiąc, gotowi są przecież do powrotu do powinności i rozumu; — wszyscy ci będą uważani iak dzieci nasze. Jeżeli iedna ich połowa swoy charakter i swe prawa przez wierność niewzruszoną utrzymała, zasłużyła sobie na nie druga przez żal zbawienny; a tak maią wszyscy rowne prawo do miłości naszey. Jeſteśmy Francuzami. — Tytuł ktory przez zbrodnie niektorych osob szczegolnych nie bardziey upodlonym bydź może, iak wyſtępki xcia d' Orleans krew Henryka IV. kazić zdołaią. Tytuł ten, iako nam zawsze był miłym, tak szacownym i nas wszyſtkim tym czyni, ktorzy go noszą. Załuiemy mężow tych, ktorych albo niedołężność duszy, albo podſtępy obłudy dotąd na drodze błędu utrzymuią. Płaczemy nad popiołami mężow tych, ktorzy ofiarą ſtali ſię ich wierności. Ubolewamy nawet nad losem owych, ktorzy w uſiłowaniu ſtwierdzenia buntu i niezgody zginęli, a ktorych powrot na łono Kościoła i monarchii

naywiększąby w nas był utworzył pociechę. Jedyna dolegliwość nasza pochodzi z nieszczęśliwości, ktorych wy doznawacie; a oddalać te utrapienie, iest szczęściem iedynem, ktorego się w w przyszłość spodziewać możemy.

Czynności, ktorych się narod dopuścił, są prawda okropne; lecz nie możemy zapomnieć, iż zwodnictwo i przemoc więcey wpływu do nich miały, niż własne iego zasady, własna iego skłonność. Wiemy nawet, że w tym samym czasie, gdy układy rewolucyyne wspierał, serca iego wiernemi były, i że ganił postępki, ktore mu postrach nakazywał. — Narod, ktory koleią zwiedzionym, lub obarczonym będąc, politowania iest godnieyszym niż nagany; narod ktory w sześcioletniey niewoli i uciemiężeniu, przez mnogie chłosty, ktore sam na się ściągnął, dostatecznie, owszem nadto surowo ukaranym został; narod wszystkimKrolom przodkom naszym tak luby, wynadgrodzi nam przykrości, ktoreśmy ponieśli, gdy nas sposobnymi uczyni, obkładania go dobrodzieystwy naszemi.

Ktoby się też był odważył wierzyć, że wiarołomstwo i rokosz woyska kiedykolwiek zarazić by mogły, ktore przedtem podporą tronu były, poświęcaiąc się zawsze sławie i swemu Krolowi? Ich zwycięztwa są dowodem, że odwaga w sercu Francuza nigdy nie gaśnie; lecz iak wiele łez powinnibyście wylewać nad temi zwycięztwy nieszczęśliwemi! One to były zrzodłem uciemiężenia powszechnego; one to wspierały i mnożyły zuchwalstwo obrzydliwych tyranow waszych; one były narzędziem kary na Francyą, w ręku naywyższego. Gdzież iest ten żołnierz, ktoryby za swoim powrotem nie znalazł krwawych śladow owego nieszczęścia, ktore iego zwycięztwa utworzyły? Lecz woysko Francuzkie nie może bydź dłużey nieprzyiacielem Krola swego. Utrzymawszy się przy dawnem męztwie, wroci się do pierwiastkowych cnot swoich; a ponieważ sława w sercach iego nie wygasła, będzie posłusznem iego rozkazom, i powolnem na głos iego. W krotce, iak nie wątpimy, zginie w odgłosie: *Niech żyie Krol!* głos buntu i rokoszu. W krotce powroci woysko z pokorą i wiernością, ku przywroceniu tronu naszego, ku przebłaganiu sławy u nog naszych; a wyczyta z oczu naszych niepamięć przeszłych błędow, z przebaczeniem popełniowych zbrodniow.

Moglibyśmy w prawdzie sprawiedliwości poruczyć złośliwych zwodzicielow narodu, dowodzcow i naczelnikow buntu; a możeby się tak nawet należało. Lecz także byśmy przez to nienadgrodzoną ową szkodę zgładzić mogli, ktorą Francyi uczynili? Tych, ktorych sprawiedliwość boska ieszcze nie doścignęła, zostawimy własnemu ich sumnieniu — to będzie dla nich karą dostateczną. Niech, poruszeni tą naszą łaskawością, przy własney wierności obowiązkach, usprawiedliwiaią w duszy naszey niespodziewane przebaczenie, ktorego im udzielamy.

Tym czasem znayduią się zbrodnie (bogdayby te z naszey, i całego świata pamięci wymazane bydź mogły) ktorych ogromność w granicach łaskawości krolewskiey mieścić się nie zdoła. W okropney sessyi owey, w ktorey się poddani odważyli, swego Krola sądzić, miały wszystkie członki zasiadaiące iak sędziowie, uczestnictwo do zbrodni. Z tem wszystkiem chcemy wierzyć, iż ci, ktorych kreski do wybawienia iego świętey głowy z pod oycoboyczego topora zamierzały, szczegolnie dla tego między zboycow się mieszali, by iego życie ocalić mogli; a wzgląd ten dostatecznym iest nam powodem do przebaczenia onym. Przeciwnie zaś, owe poczwary, ktorych świętokradzkie ięzyki wyrok śmierci głosić odważyły się; wszyscy ci, ktorzy wspolnie działali, lub bezśrzednieem narzędziem śmierci iego byli; członki krwawego trybunału, ktorzy słońcy hasło i przykład sądownych morderstw dali, i czarne swe zbrodnie tem uwieńczyli, iż krolową na szawotę wyprowadzili, — krolowę, ktora nawet w swem więzieniu nie rownie większą była, iak na tronie; xiężnę, ktorą nieba utworzyły by wzorem cnot wszelkich była, — wszystkie te straszydła, ktorych potomność bez obrzydliwości mianować nigdy nie będzie, są powszechnem życzeniem Francuzow pomście przeznaczone, ktora ich zbrodniom należy.

Sentymenta te, ścieśniaiąc zemstę prawa w tak ścisłe obremby, iest wam pewną rękoymią, iż zemsty prywatney nigdy nie dopuścimy. Oddalcie więc od was wszelką obawę, ktorąby w was obraz pomsty takowey mogł tworzyć. Wierni xiążęta domu naszego, maią też same chęci, też same zasady, i widoki, takie i my. Jesteście onym, rownie iak i nam lubymi. Wyglądaią oni z rowną naszey tęsknością kresu dolegliwości waszey. Celem ich i naszych trudow, iest wybawienie wasze. A gdyby nas opatrzność w dniach tego smutku i zbrodniow na to przeznaczyć była miała, iżby re-

ce buntownicze iednego po drugim gładzić ze świata mogły, tedy byście widzieli berło od iednego drugiemu zostawione, bez naymnieyszey odmiany w wykonaniu władzy Krolewskiey.

(Reszta w nrze następuiącym.)

z Wiednia d. 3. Września.

Wiadomości zachodzące od granic Tureckich głoszą, iż w Serwii nowy bunt powstał, a pod Belgradem znowu się buntownicy wiążą.

Czynią nam tu codziennie nadzieię, iż pokoy z Francyą w krotce ma nastąpić, a to za pośrzednictwem gabinetu Duńskiego.

Donoszą z Włoch, iż flotylla Angielska pod kommendą generała de Vins liczne okręta to z żywnościami, to z amunicyami zabiera. Okręty Neapolitańskie do bombardowania nie stanęły ieszcze w Vado.

Publiczność zatrudnia się teraz naywięcey rozumowaniem nad odmianami w ministeryum naszem, po części iuż uskutecznionemi, po części spodziewanemi. Powiadaią, iż hrabia de Wallis prezydent rady woienney mieysca swego hrabi Kinskiemu, lub Nostitz ustąpić będzie musiał.

Kardynał Auersberg xiąże biskup Passawski umarł w roku 61. wieku swego.

z Münster d. 12. Września.

Od d. 1. t. m. bawi tu X. Jmć Elektor Koloński. Pisał wczora list do feldmarszałka de Clairfait, żądaiąc powrotu kontyngentu Münsterskiego; toż wydał rozkaz do woyska, żeby się bez odwłoki wrociło.

Francuzi nie ustaią w pogoni za Austryakami. Korpus d'Erbach straciło na d. 7. całą swoią artylleryę. Przednia straż, bagaże, i artyllerya odwodowa tego korpusu, maszerowały tegoż samego dnia przez Schwelm małe miasteczko w hrabstwie de la Mark, kieruiąc retyradę ku Meinertshagen, i Siegen. Na dniu 8. stał generał Kleber z głowną kwaterą w Mühlheim. W tymże dniu był most pod Uerdingen dokończony. Francuzi biorąc wszystko, iak się spodziewać przynależało, w rekwizycyą, niszczą do reszty xięztwo Berg. Iedno miasto Düsseldorff ma dostarczyć 2,000. koni.

z Elberfeld d. 8. Wrześ.

Nazaiutrz po przeprawie Francuzow na tę stronę Renu, przyszły tu bagaże i niektore korpusa Austryackie, ktore pod miastem naszem obozowały. Skaleczonych rozstawiono po domach obywatelskich. Wczora cofała się przednia straż Austryacka, i weszła w Pruskie territorium, mimo wszelkie protestacye officyera kommenderuiącego, kordonem. Ku południowi nadeszła cała armia, i poszła daley na Schwelm w hrabstwo de la Mark. Dziś ze świtem poszła za nią straż popleczna. Żołnierze byli bardzo smutni, nie miawszy chleba od dni 3. - - -

W tym momencie weszli w miasto nasze Francuzi. Idą daley do Schwelm i Sohlingen. Jch mina iest dobra, a karność ścisła. Generał kazał wziąść w areszt huzara, ponieważ chciał kupca przymusić do przedaży sukna za assygnaty. Wziąwszy od magistratu chleb i furaże, poszedł generał daley. Jutro stanie tu generał Lefevre z 12,000. piechoty, i kilką szwadronami iazdy.

z Rzymu d. 26. Sierpnia.

W Sobotę w nocy stanęły rożne dywizye woyskowe po rożnych ulicach, dla łatwieyszego aresztowania mnogich lichwiarzow i przekupniow pieniędzy, ktorych natychmiast do więzienia zaprowadzono. Tysiącami znaleziono przy nich szkudy, lubo gotowe pieniądze z cyrkulacyi zupełnie wyszły. Twierdzą, iż niektorzy panowie, a nawet kilku kardynałow maią uczestnictwo do tego lichwiarstwa, a zatem spodziewać się należy, iż aresztowani w krotce wolność odzyskaią.

To co się wczora z okoliczności przypadaiącego Swięta S. Ludwika tu działo, wskazuie poniekąd sposob myślenia tuteyszy względem Francyi. W kościele Francuzkim było zgromadzenie kardynałow. Monsignor Baldi taiemny kapelan J. S. celebrował in pontificalibus. Procz świętego kollegium kardynałow, ktorych 18. przytomnych było, assystowali liczni panowie Rzymscy, i prałaci. Kardynał Stuart był magistrem ceremoniarum, iako powinowaty korony Francuzkiey. W tem znaczeniu odbierał powinszowania, i czynił dzięki; dla czego iuż z rana był w gali, odprawiwszy mszą świętą czytaną przed ołtarzem Swiętego. Krolewny Francuzkie były przytomne na chorze osobnym przez cały ciąg nabożeństwa;

a na gelleryi znaydowali się ministrowie obcy, i mnostwo Francuzow. Okoliczność uwagi godna iest ta, iż D. Azzara, minister Hiszpański, ktory po śmierci kardynała de Bernis pełnomocnikiem krola Francuzkiego u dworu papiezkiego mianowanym został, sam na tę uroczystość osoby dystyngwowane spraszał. Wzbudzało na reszcie podziwienie i to, że portrety hrabi Prowancyi i xiężny iego żony, obok portretu Oyca świętego w kościele przepysznie wystroionym wisiały.

z Genui d. 26. Sierpnia.

Los nasz wystawia nas na burze, ktore naymnieysza okoliczność tworzy, tak dalece, iż pewnymi bydź nie możemy czyli spokoyność 24. godzin trwać będzie. W poniedziałek d. 17. powstała sprzeczka między kilką osobami z strony rewolucyonistow, i była przyczyną rozlania krwi. Jeden z dowodzcow był raniony śmiertelnie; iedna kobieta utraciła życie, przez postrzał; a strzelca dotąd wynaleźć nie można. Trybunał kryminalny zatrudnia się teraz sądzeniem osob do kłotni powołanych, uważanych w sądzie rewolucyynym, iak gdyby były naywinnieyszemi, nie tykaiąc prawdziwych dowodźcow. Ztąd wnosząc obywatele oświeceni z oboyga stron, iż stan okropny, w ktorym się znayduiemy, zgubą się naszą zakończy, umyślili skoiarzyć zgodą, i zwołali tym końcem kilkakrotnie radę, na ktorey bywaią niektorzy naczelnicy rewolucyi, lecz z tak odmiennym tonem, iż poznać ich teraz trudno. Jch przesady, ich zapał, obrociły się teraz w uczciwość, łagodność, i grzeczność. Składaią zbrodnie popełnione na nieszczęśliwość okoliczności; owszem upodlaią się aż do wyznania, iż miarkuiąc wielkość krzywd poczynionych stronie uciśnioney, spodziewać się po niey tyle wspaniałości nie śmieią, iżby im przebaczyć mogła. Obstaią statecznie przy rowności, rozdzielności, i odpowiedzialności władz; przyznaiąc iednak oraz, iż w przystosowaniu tych zasad nadto się daleko zapuścili, i że dziś te zasady w obremby zgodne z rozumem ścieśnić przynależy. Widzą dobrze, iż panowanie ich ustawa. Blizkość pokoiu powszechnego, duch panuiący w Francyi, sposob myślenia w Szwaycaryi, bez ktorey obydź się nie możemy, wszystko to wroży im koniec blizki ich układow, i ich partyi. - - -

z Lugdunu d. 30. Sierpnia.

Nasi prawodawcy podali nam nowy proiekt do nowey konstytucyi. Przyymiemy ią bez trudności, zostawuiąc czasowi i następnem prawodactwom staranność o wydoskonalenie oney. Lecz nie tak łatwa zda się bydź publiczność nasza do przyięcia artykułu teyże konstytucyi wspieraiącego się na dekrecie konwencyi, stanowiącym, by do przyszłego ciała prawodawczego 500. osob z konwencyi ninieyszey zostawiono. Dziennik Lugduński mowi z tey okoliczności: „Prawodawcy bezstronni! Przykład Likurga był by dla waszey xięgi daleko korzystnieyszym, niż proiekt, z ktoregoście dekret ukształcili. Z dwoch rzeczy bowiem iedna bydź musi. Albo wasza konstytucya iest dobra; a zatem nie potrzebuie opiekunow, ponieważ Francuzi, ucierpiawszy tyle, nie zechcą nowych proiektow, owszem przyymą ią z chęcią: albo iest zła; a tak nie przydadzą się usiłowania wasze na nic, iak na zaiątrzenie umysłow, na przedłużenie niedoli oyczyzny naszey nieszczęsney; owszem przywiodą ią do kresu, ktory wy chcecie ominąć, ieżeli pragniecie zostawać w ciele prawodawczem inaczey, iak przez wybior cale nowy. Nie byłożby z większą chwałą dla was, nie bylibyście wspaniało-myślnieyszymi, idąc całkowicie za przykładem prawodawcy Lacedemonskiego? ”

z Londynu d. 1. Września.

Rapporta świeżo z Vendeé odebrane, donoszą, że generał Charette na brzegach Piktawii bardzo ważne mieysce opanował między piaskami d' Olonne, i wyspą Noirmoutier. Pewnie to w tem mieyscu wysadzi generał Doyle woyska swoie. Też same rapporta twierdzą, iż republikanski generał Canclaux w Nantes się znayduie z 15,000. osady. Nie waży się iednak przeyść za Ligierę na Wandeyczykow, z boiaźni, by Szuani, ktorzy w tych stronach bardzo są mocni, nie napadli tym czasem na miasto Nantes. Bo gdyby ie wzięli, tedyby on był od trzech armiow obtoczony; to iest od Charette, od Sapineau, i od Stoffleta.

Chodzi wieść, iakoby JP. de Puysaye żądał bydź sądzonym od kommissyi woyskowey.

z Medyolanu d. 31. Sierp.

Na dniu 17. t. m. zapadła pod Pietra potyczka korzystna dla Austryakow, ktorzy Francuzow z kilku bardzo waznych pozycyow wyparowali. W tym samym czasie stoczyła flotylla Angielska bitwę, w ktorey korsarza le Sansculotte od 14., wraz z 3 drugi mi oktętem od 12. armat zdobyła, i do Vado zaprowadziła. Wzięli Anglicy procz pomienionych okrętow, 4. zbożem ładowne, ktore do S. Firenzo odesłali; a 3. inne ktore na brzegach osiadły, bombardusą tak mocno, iż ratunek dla nich niepodoanym bydź się zdaie.

Rownie popisuie się flotylla Cesarska. Zabrała w tych dniach okręt z Marsylii płynący, a na nim 500,000. liwrow w gotowiznie.

z Bastya d. 16. Sierpnia.

Wiadomo iest iż część korsyki zagorney, czyli południowa, nie miała zadnego uczestnictwa do opinii powszewney w woynie ostatniey. Spodziewano się z wolna ułagodzić umysły; lecz wszystko, co w tey mierze się stało, nie zdało się na nic, iak tylko na zaiątrzenie onych tem większe. Parafie di Casinca i di Rostino stoią na czele insurrekcyi. Wysłały iuż po trzykroć delegatow do Wicereia, z prożbą o uchylenie ustaw niektorych parlamentowych, tyczących się mianowicie duchowieństwa i podatkow; a nawet słychać iuż, iż w kilku mieyscach spalono publicznie prawa dekretowane od parlamentu, i stwierdzone od krola. Rząd zesłał z swey strony dwie kommissye; iednę do Tayeta, a drugą do Acupugnani, dodawszy każdey z nich po batalionie, na aresztowanie buntownikow.

Na dniu dzisieyszym obieraią po całem krolestwie municypalności po miastach. Krzewi się boiaźń by zjazdy na ten obior złożone, zrzodłem się nowych zamieszkow nie stały. Znayduią się bowiem po całey wyspie burzyciele, ktorzy lud do przesadnych żądań, i nieprawych krokow przywodzić nie przestaią. Wicerey Elliot wydał odezwę. w ktorey ludowi korsykańskiemu wylicza, co rząd Angielski dla iego wolności, spokoyności, handlu, i t. d. przedsięwziął i uskutecznił. Ostrzega narod, uwagami iak naysłusznieyszemi, by się wmowami zdradzieckiemi zwodliwych buntownikow łudzić nie dał. &c.

Wyrazy ostatnie w tey odezwie zdaią się dotykać generała Paolego. Mąż ten wsławiony, iest w rzeczy samey obwiniony o naczelnictwo sekretne w nowey insurrekcyi, wybuchnąć maiącey. Wiadomo iest z resztą, iż Paoli nie kontent iest z szczupłego udziału powagi, wymierzonego mu po opanowaniu wyspy, do ktorego on więcey, iak mniema przyłożył się niż Anglicy. Ztąd panowała między nim i Wicereiem widzialna oziębłość, ktora pewnie, za podaną porą, w otwartą nieprzyiaźń przeistoczyć się zechce. JPan Colonna adjutant wicereia, chciał mu się przypodobać, paląc w Ajaccio połosobek tego generała na uczcie, ktorą dał wicereiowi. O czem gdy się wieść rozeszła w Rostino gdzie Paoli mieszka, spalił lud poburzony portret JPana Pozzo-di-Borgo rywała Paolego, a ninieyszego prezydenta rady naywyższey. Obawiać się należy, iż wypadki te, nic nie znaczące z siebie samych, źrzodłem niedoli stać się mogą. Zarzucaią iuż JPanu Pozzo-di-Borgo, i JPanu Colonna, iakoby oraz herb wyspy spalili, skarb publiczny oszukali i t. d. Parafie pobliższe posyłały iuż delegatow do wicereia, z prożbą o ukaranie tych Jchmościow. Wicerey odprawił ich z przyrzeczeniem sprawiedliwości, i złożył kommissyą na obżałowanych. Te to powody, czyli raczey pretexta każą się iak naysmutnieyszych wypadkow obawiać.

Obwieszczenie. Za wyraźnym naywyższym rozkazem, maią obydwa krolewskie Folwarki we Wschowie i Langenau, każdy osobno, na dniu 13. Pazdziernika w roku bieżącym z budynkami, rolami, i użytkami, przez licytacyą za gotowe pieniądze w grubey monecie Pruskiey bydź na wieczną dzierzawę sprzedane, i naywięcey daiącemu wypuszczone. Ochotę do nabycia dzierzawy takowey maiący, niech się na dniu rzeczonym o godzinie 9. przed południem we Wschowie w pomieszkaniu Radzcy kameralnego Peuker znayduią, i stosownie do kondycyow, o ktorych się tam dowiedzą, ceny swoie podawaią, w tem upewnieniu, iż się naywięcey podaiący, po zapadłem naywyższem potwierdzeniu, utrzyma.

Dodatek

Citacio Edictalis. Krolewſka Pruſſ-Południowych Regencya zapozywa publicznie ninieyszym pismem Proboszcza Dmuchowſkiego na oſtatku w Kole bawiącego ſię, przeciwko ktoremu oprzyłożenie ſię do przeszłoroczney Jnsurrekcyi w Prowincyi tuteyszey wybuchłey i dla tego że wyszłe rewokacyyne patenta od 24. Września 1794. 10. Grudnia 1794. i 17. Lutego 1795. do Krolewſkich Pruſkich kraiow ieszcze nie powrocił na ſkargę od naywyższego Fiſkała Moſkwy imieniem i zleceniem Fiści pod dniem 13. Lipca r. b. podaną sprawa konfiſkacyyna wszczęta zoſtała, aby natychmiaſt i wprzeciągu 9. mieſięcy i to naypoźniey na terminie oſtatnim i nie odzownym dnia 2. Lipca przed południem o godzinie 10. przed deputatem oznaczonym Hering w tuteyszey Regencyi ſię ſtawił, z zarzuconego mu przyłożenia ſię do Jnsurrekcyi oddalenia ſię z Krolewſkich kraiow i dla czego aż dotąd ieszcze nie powrocił odpowiedź dał, a wtenczas prawnego wyſłuchania i dekretu przy swoim zaś powtornym nie poſłusznym nie ſtawieniu ſię oczekiwał że wszyſtkie od fiſkalnych urzędnikow w konfiſkacyyney ſkardze podane czynności iak nayszkodliwiey za prawdziwe uznane, i według praw kraiowych osobliwie zaś podług wzwyż wzmiankowanych patentow iego cały maiątek fiſko przyznany będzie, do czego tenże ſtosować ſię powinien. Dan w Poznaniu dnia 20. Sierpnia roku 1795.

Krolewſko Pruſſ-Południowych Regencya.

Obwieszczenie. Na podpiſie wyrażony, przyiaciołom swoim czyni donieſienie, iż mieszkanie swoie odmienił, i teraz z Poznania do Rogoźna na mieszkanie przeprowadził ſię. Rogoźno d. 8. Auguſta roku 1795.

Arnold Medycyny Chirurg-Doktor.

Obwieszczenie. Kamera Woyſkowa i Dzierzaw J. K. Mć powzięła z nieukontentowaniem, wiadomość że drogość nadzwyczayna, od nieiakiego czaſu w tem mieście panuiąca, naybardziey z tąd pochodzi, że wielu żydowſkich Faktorow i Przekupniow ważą ſię, w tych okolicach ſkupować zboże, ażeby one znowu w mieście iak naydrożey ſprzedawać mogli. Poſtępowanie także niektorych Lichwiarzow, Prawom policyynem przeciwiące ſię za szkodliwy ma wpływ na dobro całey powszechności, ażeby dłużey cierpiane bydź miało. Zakazuie ſię zatem ninieyszem Obwieszczeniem każdemu Zydowi, bądź on Faktorem, kupcem, lub czym inszym, iak nayſurowiey, ażeby ſię nie ważyli, takich żywności, ktore koniecznie do ludzkiego życia potrzebne ſą, a oſobliwie zboża i furażow ani dla ſiebie, ani dla kogo innego, końcem ſprzedawania onych, ſkupować, oſtrzegaiąc każdego, że za przeſtąpieniem ninieyszego zakazu, nie tylko ten, na ktorego rachunek takowe potrzeby do życia ſkupione zoſtały, celem dalszego onych znowu ſprzedawania, lecz też i Faktor, lub kto inszy, maiący zlecenie do ſkupowania lub ſprzedawania takowych żywności, całą ſkupioną kwotę przez Konfiſkatę utraci, i oprocz tego, podług okoliczności ſurowo na ciele ukarany zoſtanie. Zadyſponowane też zoſtały Urzędy policyyne, ażeby na dopełnienie tego poſtanowienia, iak naywiększą dawały baczność, przeſtępuiących to poſtanowienie, zaraz bez względu na oſobę, aresztowały, i dla ſłusznego onych ukarania, donoſiły. Działo ſię w Poznaniu, dnia 31go Sierpnia 1795 R.

Kamera Woyſkowa i Dzierzaw J. K. Mci Prus-Południowych.

Citatio Edictalis. Krolewſka Pruspołudniowych Regencya zapozywa publicznie ninieyszym pismem Dąbſkiego, konſumpcyinego Podatku poborcę, na oſtatku w Wrześni bawiącego ſię przeciwko ktoremu o przyłożenie ſię do przeszłoroczney Inſurrekci w Prowincyi tuteyszey wybuchłey i dla tego, że na wyszłe rewokacyine Patenta od 24. Września, 10. Grudnia 1794. i 17. Lutego 1795. do krolewſkiego Pruſkiego kraiu ieszcze nie powrocił, na ſkargę od naywyższego Fiſkala Moſkwy

Imieniem i zleceniem Fisci, pod dniem 12 Sierpnia r. b. podaną, Sprawa konfiskacyina wszczęta zóstała, aby natychmiast wprzeciągu 9. miesięcy, ato naypoźniey na Terminie ostatnim i nieodzownym dnia 18. Czerwca 1796. przed południem o 9. godzinie, przed Depntatem oznaczonym kommissarzem Hypotecznym Weyssig na tuteyszey Regencyi osobiście się stawił, z zarzuconego mu przyłożenia się do Insurrekcyi oddalenia się z krolewskich kraiow i dla czego aż dotąd ieszcze nie powrocił, odpowiedź dał, a w ten czas prawnego wysłuchania i Dekretu przy swoim zaś powtornym niepo- słusznym nie stawieniu się oczekiwał, że wszystkie od Fiskalnych Urzędnikow w konfiskacyiney skardze podane czynności, iako nayszkodliwsze za prawdziwe uznane, według praw kraiowych, osobliwie zaś podług wzwyż wzmiankowanych Patentow Jego cały maiątek Fisco przyznany będzie. Do czego się stosować powinien. Dan w Poznaniu, 20. Sierpnia 1795.

Krolewska Pruspołudniowych Regencya.

Drukował Deker i Kompania w Poznaniu.